

N 21/6838
11/11/2022

6838-21-2-202211111143

სს „RMG Copper“-ს

მის: ქ. თბილისი, მ. ალექსიძის N1, მე-3 შესახვევი
ელ. ფოსტა: TLipartia@richmetalsgroup.com

ასლი: ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერიას

თქვენ მიერ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, წარმოდგენილ N3905 განცხადებასთან დაკავშირებით, რომელიც ეხება ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების (ახალი კუდსაცავის, მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) პროექტს, გაცნობებთ, რომ გზშ-ის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციაში არ არის მოცემული და დაზუსტებას საჭიროებს საქმიანობასთან დაკავშირებული შემდეგი საკითხები:

- გზშ-ის ანგარიშში მითითებულია, რომ ჰომოგენურად შესქელებული კუდები პირველადი სატუმბი სადგურისა და 7,8 კმ სიგრძის მილსადენის საშუალებით მიეწოდება დამწნევ სატუმბ სადგურს. წარმოდგენილი shp ფაილების გადამოწმების შედეგად, დადგინდა, რომ მილსადენის დერეფნის ჯამური სიგრძეა 16,856 კმ. შესაბამისად, აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას;
- წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, საპროექტო მილსადენი კვეთს ზედაპირული წყლის ობიექტებს (მდ. მაშავერა, მდ. კაზრეთულა, უსახელო ხევი). გზშ-ის ანგარიშში მოიცავს ინფორმაციას ზედაპირული წყლის ობიექტების გადაკვეთების ტექნიკური გადაწყვეტების შესახებ, თუმცა გადაკვეთების დასაბუთებისთვის წარმოდგენილი არ არის საპროექტო კვეთებში მდინარის ჰიდროლოგიური პირობების (მაქსიმალური ხარჯები, კალაპოტის გარეცხვის სიღრმე და ა.შ) შესახებ ინფორმაცია და ჩატარებული კვლევების შედეგები;

- გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია მისასვლელი გზების მოწყობა და არსებული გზების ზოგიერთი მონაკვეთის სავალი ნაწილის გაფართოება და რეაბილიტაცია. წარმოდგენილი არ არის აღნიშნული გზების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (სიგრძე, სიგანე, ქანობი და ა.შ.), ასევე შეფასებული არ არის მისასვლელი გზების მშენებლობისა და არსებული გზების რეაბილიტაციის/გაფართოების შედეგად გარემოს კომპონენტებზე (მათ შორის ბიომრავალფეროვნებაზე) შესაძლო ზემოქმედება. ამასთან, მისასვლელი გზები ასახული უნდა იქნეს shp ფაილებში და თანხვედრაში იყოს გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ სქემატურ ნახაზებთან;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია სამშენებლო ბაზის სქემატური ნახაზები და გენგეგმა, თუმცა სამშენებლო ბაზა სრულად არ არის ასახული shp ფაილებში;
- გზშ-ის ანგარიშში, შემარბილებელი ღონისძიებების ნაწილში გაურკვეველია და დაზუსტებას საჭიროებს შემდეგი ჩანაწერი: „პროექტის ზემოქმედების კუდსაცავის არეალში მხოლოდ ის ტერიტორიები უნდა გასუფთავდეს მერქიანი მცენარეებისგან, რომლებზეც ნებართვა აქვს გაცემული ქვემო ქართლის სატყეო სამსახურს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული დამატებითი ზიანი ადგილობრივ ჰაბიტატებზე“;
- ალტერნატიული ვარიანტების შედარებითი ანალიზი ასევე უნდა იქნეს განხილული ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების (განსაკუთრებით ტყის ჭრასთან და ცხოველთა სახეობებსა და ჰაბიტატებზე ზემოქმედებასთან დაკავშირებით) კუთხით;
- გზშ-ის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ბიომრავალფეროვნების სავლე კვლევა მოიცავდა 1 სეზონს (2021 წლის 3-14 ივლისი), რაც არ არის საკმარისი აღნიშნული პროექტით გამოწვეული შესაძლო ზემოქმედების შესაფასებლად. შესაბამისად, საჭიროა დამატებითი დეტალური სავლე კვლევის ჩატარება (მათ შორის ზამთრის სეზონზე) და კვლევის შედეგების წარმოდგენა;
- გზშ-ის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ „ძალზე დაბალი თუმცა შესაძლო რისკს წარმოადგენს თევზების ანუ იქტიოფაუნისტური მრავალფეროვნების შემცირება მდ. მამვერას აუზში, რაც შეიძლება გამოიწვიოს მასში მძიმე მეტალების შემცველი მარილების აკუმულაციის და კონცენტრაციის გაზრდით წყლის pH-ის ტუტიანობისკენ გადახრამ, რაც გააუარესებს საბინადრო გარემოს ხარისხს ფაუნის აღნიშნული წარმომადგენლებისთვის, მათი საკვების - პლანქტონური და ბენტოსური უხერხემლო ცხოველების გაქრობის და წყლის ლოკალური დაბინძურების ხარჯზე“. დოკუმენტში არ არის დაკონკრეტებული და დეტალურად განხილული აღნიშნული შესაძლო ზემოქმედების შემცირება-აღმოფხვრის ღონისძიებები, რაც საჭიროებს წარმოდგენას;
- საპროექტო კუდსაცავის დამბის და მილსადენის განთავსების ტერიტორიების ჰიდროლოგიური შეფასების ანგარიშში (ტომი 1, თავი 12.10) წარმოდგენილია და გაანგარიშებულია ხევის მაქსიმალური ხარჯი (ტომი 1 თავი 12.10.1). აღნიშნულ ნაწილში R-რეგიონალური პარამეტრი აღებულია 1,35-ის ტოლი, მაგრამ პარამეტრი R -აღმოსავლეთ საქართველოს პირობებში მიღებულია 1,15-ის ტოლად.

შესაბამისად აღნიშნული საკითხი დასაზუსტებელია, ასევე დაზუსტებას საჭიროებს ხევის მაქსიმალური ხარჯის მნიშვნელობები;

- წარმოდგენილი მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვის მასალები არ შეესაბამება „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის N496 დადგენილების მოთხოვნებს, კერძოდ მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვა განხორციელებულია არა საკადასტრო აზომვით ნახაზზე მითითებული ფართობისთვის, არამედ საკადასტრო აზომვითი ნახაზების გაერთიანებული ჯგუფებისთვის, სადაც ასევე ფიქსირდება სხვაობა ფართობებს შორის, კერძოდ 26 ერთეული საკადასტრო აზომვითი ნახაზის ჯამური ფართობია - 854232 კვ.მ, ხოლო ასევე წარმოდგენილი 14 ერთეული აბრისზე მითითებული მიწის ნაკვეთების ჯამური ფართობია - 854749 კვ.მ. გარდა ამისა, მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვის უწყისებში ღეროს სრული მოცულობის ნაცვლად, ასახულია ღეროს ლიკვიდური მერქნის მოცულობა. ამასთან, შერჩეული ტერიტორიისთვის ტყის სტატუსის შეწყვეტამდე გაუქმებული უნდა იქნეს შპს „RMG Copper“-ზე განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლება.
- გზშ-ის ანგარიშში მითითებულია, რომ, „სამშენებლო ბაზის ელექტროენერგიით მომარაგება გათვალისწინებულია შპს „RMG Gold“-ის არსებული ელექტროქსელიდან. მიზანშეწონილია დროებითი ელექტრომომარაგების რეზერვირება განხორციელდეს შესაბამისი სიმძლავრის სარეზერვო დიზელ-გენერატორით.“ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს სამშენებლო ბაზის ელექტრომომარაგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (ელექტროგადამცემი ხაზის პარამეტრები, ადგილმდებარეობა, გარემოს კომპონენტებზე ზემოქმედება და სხვა.) გარდა ამისა, ეგხ-ის დერეფანი ასახული უნდა იქნეს სქემატურ ნახაზებზე და shp ფაილებში. რაც შეეხება სარეზერვო დიზელ-გენერატორის გამოყენებას, სამშენებლო ბაზის გენ-გეგმაზე სხვა ობიექტებთან ერთად, ასახული უნდა იქნეს დიზელ-გენერატორის განთავსების ადგილი;
- გზშ-ის ანგარიშის დანართში „10. ინფორმაცია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2022 წლის 04 აპრილის N15 სკოპინგის დასკვნაში წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასების შესახებ“ წარმოდგენილ საკითხებთან დაკავშირებით, მითითებული უნდა იყოს კონკრეტული გვერდები და ქვეთავები, სადაც წარმოდგენილია შესაბამისი ინფორმაცია. მაგალითად: 4.3 საკითხთან (მცენარეთა დაცული სახეობების გარემოდან ამოღების შესახებ ინფორმაცია, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად) დაკავშირებით, ცხრილში მითითებულია, რომ ინფორმაცია ასახულია 12.12. თავში, თუმცა აღნიშნული თავი მოიცავს რამდენიმე ქვეთავს, ჯამურად 48 გვერდს, ამასთან ზოგიერთ საკითხთან დაკავშირებით მითითებული ქვეთავი, არ შეესაბამება მოთხოვნილ ინფორმაციას, რაც საჭიროებს კორექტირებას;
- როგორც გზშ-ის ანგარიშიდან ირკვევა გამამდიდრებელ ფაბრიკაში მადნების გადამამუშავება მოხდება საწარმოში მოქმედი ტექნოლოგიური ციკლის შესაბამისად და გადამამუშავების ტექნოლოგიის (ფლოტაცია) შეუცვლელად, ხოლო ტექნიკური

ცვლილებები (ფაბრიკის გადაიარაღება/მოდერნიზაცია) იძლევა საწარმოს წლიური წარმადობის ზრდის საშუალებას. წარმოდგენილი იყოს დაზუსტებული და დეტალური ინფორმაცია არსებული გამამდიდრებელი ფაბრიკის ტექნიკურ ცვლილებებთან და შესაბამისად წარმადობის გაზრდასთან დაკავშირებით და მოსალოდნელი ზემოქმედება (მათ შორის მადნების ტრანსპორტირების საკითხები), ამასთან, მკაფიოდ დასაბუთდეს გამამდიდრებელი ფაბრიკის წარმადობის გაზრდის აუცილებლობა;

- გზშ-ის ანგარიშში მოცემულია პირველი 3 წლის განმავლობაში წარმოქმნილი კუდების განთავსებისთვის, კუდსაცავის დამბის მაქსიმალური ნიშნული (844 მ). წარმოდგენილი უნდა იყოს კუდსაცავის ექსპლუატაციის მაქსიმალური ვადისა და საპროექტო დამბის განვითარება/ამაღლების შესაძლებლობის შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშზე თანდართულ ზღრ-ის დოკუმენტში (დანართი 3) ჩაშვების წერტილი N3-ში და N5-ში ჩამდინარე წყლების მაქსიმალური ხარჯის მოცემული მაჩვენებლები საჭიროებს დაზუსტებას;
- ზღრ-ის დოკუმენტში არ არის წარმოდგენილი მიმღები წყლის ობიექტში არსებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ფონური კონცენტრაციების ლაბორატორიული კვლევის შედეგების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია შეწონილი ნაწილაკებისთვის.
- გზშ-ის ანგარიშის ტექსტური ნაწილი შეიცავს სხვადასხვა ხარვეზებს, მაგალითად: დაწნეხვა და არა დაპრესვა, კონუსის ჯდომა და არა კონუსის ჩაჯდომა, სურინჯი და არა სურიკი, მაჩვენებელი pH 4 არის მჟავა და არა ტუტე. არასწორია ვულკანოგენურ-დანალექი სისქე - უნდა იყოს: ვულკანოგენურ-დანალექი წყება; არასწორია „ზედა ცარცული ვულკანოგენური ჩანალუნი“ ალბათ იგულისხმება - დეპრესია. ასევე, ის ვერ იქნება შევსებული უფრო ძველი იურული და ქვედა ცარცის წარმონაქმნებით (გვ. 45); არასწორია „გლინოზემი“ უნდა იყოს თიხამიწა, ან ალუმინის ოქსიდი (გვ. 48); არასწორია „კალიუმ-შპატიზაცია“, უნდა იყოს - კალიშპატიზაცია (გვ. 49)., და სხვ.; ასევე, გაუგებარია ფრაზა: „...Niton-ის mining-ფილტრის მუშაობის რეჟიმს.“ (გვ. 49). ამასთან 12.15.5 ქვეთავში - „მრეწველობის განვითარება“, მოცემული საკითხები (გვ.542-543) ბუნდოვანია მრეწველობის განვითარების პერსპექტივასთან მიმართებით. ზემოაღნიშნული საკითხები საჭიროებს დაზუსტებას:
- წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია კუდსაცავის ტერიტორიის ფარგლებში გამაღნებაზე ჩატარებული კვლევის მონაცემების შესახებ;
- ბნელიხევის საბადოს მადნების აღწერისას მითითებულია ქიმიური ელემენტების (Au, Ag, Cu, Pb, Zn, Ba, Sb, Sn, Cd, Pd, Mo, Nb, Zr, Sr, Rb, Bi, As, Se, W, Ni, Co, Fe, Mn, Cr, V, Ti, Ca, K, Al, P, Si, Cl, S, Mg) არსებობა, რაც არ არის მოცემული სხვა საბადოს მადნების აღწერისას. დასაზუსტებელია, აღნიშნული საბადოების მადნებში წარმოდგენილია თუ არა ისეთი ტოქსიკური მძიმე მეტალები და სხვა ელემენტები, როგორცაა - Cd, Sr, As, Se, Co, და სხვ.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი ან/და შესაბამის თავში სათანადოდ გათვალისწინებული არ არის სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი

ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (ახალი კუდსაცავის, მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) 2022 წლის 4 აპრილის N15 სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული შემდეგი საკითხები:

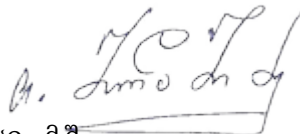
- გამწმენდი ნაგებობის განთავსების ადგილის GIS კოორდინატები, SHP ფაილებთან ერთად;
- გამწმენდიდან მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა), მდინარემდე - მდებარეობის მითითებით;
- წარმოქმნილი შლამის მართვის საკითხები.

ასევე, გაცნობებთ, რომ ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით, სააგენტოში ა(ა)იპ „მწვანე ალტერნატივას“ მიერ, წარმოდგენილ იქნა დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით ა(ა)იპ „მწვანე ალტერნატივას“ შენიშვნები/მოსაზრებები.

გთხოვთ, უზრუნველყოთ ყველა ზემოაღნიშნული საკითხის/შენიშვნის შესახებ ინფორმაციის/დოკუმენტაციის 2 თვის ვადაში წარმოდგენა. აღნიშნული ინფორმაციის/დოკუმენტაციის წარმოდგენამდე, სააგენტო მოკლებულია შესაძლებლობას იმსჯელოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ.

დანართი: ელ. ვერსია

თამარ შარაშიძე

სააგენტოს უფროსი - მ.შ.

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

მწვანე ალტერნატივას შენიშვნები და კომენტარები

სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავის მოწყობა) პროექტის გზშ-ის ანგარიშის თაობაზე

14 ოქტომბერი, 2022

გარემოსდაცვითი და სოციალური
სამართლიანობისთვის
საქართველოში

2022 წლის 16 აგვისტოს გარემოს ეროვნული სააგენტოს ვებ-გვერდზე გამოქვეყნდა განცხადება სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) პროექტის შესახებ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე. წარმოგიდგინებთ მწვანე ალტერნატივას შენიშვნებს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გამოქვეყნებულ ანგარიშთან და საჯარო განხილვასთან დაკავშირებით.

საჯარო განხილვა

2022 წლის 27 სექტემბერს სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავის მოწყობა) პროექტის გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვები ბოლნისის მუნიციპალიტეტის სოფელ გეტაში და დაბა კაზრეთში ჩატარდა.

აღსანიშნავია, რომ სოფელ გეტის მაცხოვრებლების უმრავლესობას შეადგენენ ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლები, კერძოდ, აზერბაიჯანელები და 27 სექტემბერს გეტაში ჩატარებული საჯარო განხილვის დამსწრე ადგილობრივებიც იყვნენ აზერბაიჯანელები. ამის მიუხედავად, საჯარო განხილვისას კომპანია RMG Copper-ის თანამშრომლების მიერ წარმოდგენილი პროექტის პრეზენტაცია იყო ქართულ ენაზე. მართალია, განხილვას ესწრებოდა თარჯიმანი, რომელიც თარგმნიდა, როგორც კომპანიის წარმომადგენლების, ისე სხვა დამსწრეთა საუბარს, თუმცა პროექტის ზემოქმედების შესახებ სრული და გასაგები ინფორმაციის მისაღებად მნიშვნელოვანია ადამიანები არამარტო ვერბალური კომუნიკაციის გზით იყვნენ ინფორმირებულნი, არამედ ჰქონდეთ მიწოდებული ინფორმაციის ვიზუალურად გააზრების შესაძლებლობაც, მითუმეტეს, როდესაც საქმე ეხება ისეთ ტექნიკურ და რთულ პროექტს, როგორიცაა კუდსაცავის მშენებლობა.

გარდა პრეზენტაციისა, აუცილებელია, რომ ეთნიკური უმცირესობის ენაზე იყოს ნათარგმნი არატექნიკური რეზიუმე. ეს საჭიროა, რადგანაც შეუძლებელია მოკლე პრეზენტაციისას ყურადღება გამახვილდეს პროექტთან და მოსალოდნელ ზემოქმედებასა თუ რისკებთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან დეტალზე, რომელთა ცოდნაც შესაძლოა კრიტიკულად მნიშვნელოვანი იყოს ადგილობრივი მაცხოვრებლებისათვის.

აუცილებელია, რომ ეს შენიშვნა გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ გათვალისწინებული იყოს ყველა იმ პროექტის შემთხვევაში, რომელიც

თბილისი, 0179, საქართველო
ფალიაშვილის ქ. 39b, IV სართ.
ტელეფონი: (995 32) 222 38 74
ელ. ფოსტა: greenalt@greenalt.org
ვებ-გვერდი: www.greenalt.org

სსსს გარემოს ეროვნული
სააგენტო
"18" აგვისტო 2022
№ 5644

მწვანე ალტერნატივას მენიშვნები და კომენტარები

სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავის მოწყობა) პროექტის გზშ-ის ანგარიშის თაობაზე

14 ოქტომბერი, 2022

გარემოსდაცვითი და სოციალური სამართლიანობისთვის საქართველოში

2022 წლის 16 აგვისტოს გარემოს ეროვნული სააგენტოს ვებ-გვერდზე გამოქვეყნდა [განცხადება](#) სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) პროექტის შესახებ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე. წარმოგიდგენთ მწვანე ალტერნატივას მენიშვნებს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გამოქვეყნებულ ანგარიშთან და საჯარო განხილვასთან დაკავშირებით.

საჯარო განხილვა

2022 წლის 27 სექტემბერს სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავის მოწყობა) პროექტის გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვები ბოლნისის მუნიციპალიტეტის სოფელ გეტაში და დაბა კაზრეთში ჩატარდა.

აღსანიშნავია, რომ სოფელ გეტის მაცხოვრებლების უმრავლესობას შეადგენენ ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლები, კერძოდ, აზერბაიჯანლები და 27 სექტემბერს გეტაში ჩატარებული საჯარო განხილვის დამსწრე ადგილობრივებიც იყვნენ აზერბაიჯანლები. ამის მიუხედავად, საჯარო განხილვისას კომპანია RMG Copper-ის თანამშრომლების მიერ წარმოდგენილი პროექტის პრეზენტაცია იყო ქართულ ენაზე. მართალია, განხილვას ესწრებოდა თარჯიმანი, რომელიც თარგმნიდა, როგორც კომპანიის წარმომადგენლების, ისე სხვა დამსწრეთა საუბარს, თუმცა პროექტის ზემოქმედების შესახებ სრული და გასაგები ინფორმაციის მისაღებად მნიშვნელოვანია ადამიანები არამართო ვერბალური კომუნიკაციის გზით იყვნენ ინფორმირებულნი, არამედ ჰქონდეთ მიწოდებული ინფორმაციის ვიზუალურად გააზრების შესაძლებლობაც, მითუმეტეს, როდესაც საქმე ეხება ისეთ ტექნიკურ და რთულ პროექტს, როგორცაა კუდსაცავის მშენებლობა.

გარდა პრეზენტაციისა, აუცილებელია, რომ ეთნიკური უმცირესობის ენაზე იყოს ნათარგმნი არატექნიკური რეზიუმე. ეს საჭიროა, რადგანაც შეუძლებელია მოკლე პრეზენტაციისას ყურადღება გამახვილდეს პროექტთან და მოსალოდნელ ზემოქმედებასა თუ რისკებთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან დეტალზე, რომელთა ცოდნაც შესაძლოა კრიტიკულად მნიშვნელოვანი იყოს ადგილობრივი მაცხოვრებლებისათვის.

აუცილებელია, რომ ეს მენიშვნა გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ გათვალისწინებული იყოს ყველა იმ პროექტის შემთხვევაში, რომელიც

თბილისი, 0179, საქართველო
ფალიაშვილის ქ. 39b, IV სართ.
ტელეფონი: (995 32) 222 38 74
ელ. ფოსტა: greenalt@greenalt.org
ვებ-გვერდი: www.greenalt.org

ეთნიკური უმრავლესობით დასახლებული ტერიტორიების სიახლოვეს ხორციელდება.

ანგარიშის სტრუქტურა

RMG Copper-ის მიერ წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიშის ძირითადი ტექსტი საკმაოდ მოცულობითია და შედგება 1003 გვერდისგან (დამატებითი დანართების გამოკლებით). გაურკვეველი პრინციპით, ანგარიში დაყოფილია სამ ტომად. 1-ელ ტომში (1-12 თავები) წარმოდგენილია ინფორმაცია არსებულ საქმიანობასთან და დაგეგმილ პროექტთან დაკავშირებით, მეორე ტომი იწყება ტყითსარგებლობის საკითხებით და გრძელდება შესაძლო ზემოქმედების განხილვით; მესამე ტომში წარმოდგენილია დანართები. ამასთან, თითოეულ ტომს აქვს ცალ-ცალკე სარჩევი, რაც აბნევს მკითხველს და არ იძლევა იმის საშუალებას, რომ ერთიანად აღიქვას ანგარიში. იმის გასარკვევად, თუ რა საკითხებს ეძღვნება მე-2 ტომი, 553-ე გვერდზე მოცემული სარჩევი უნდა იხილოს.

გარდა ამისა, 1-ელი და მე-2 ტომის სახელწოდება ერთია - „სასარგებლო წიაღისეულის გადამუშავება ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა კაზრეთის ტერიტორიაზე სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (ახალი კუდსაცავისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში“; ეს არ იძლევა საშუალებას, რომ იმთავითვე განასხვავო ერთმანეთისგან შინაარსობრივად ტომები და მიხვდეს წინა ტომისგან განსხვავებულ რომელ საკითხებს შეხვდები შემდეგ ტომში.

საბოლოო ჯამში, ანგარიშის ასეთი არალოგიკური სტრუქტურა და დაქსაქსულობა მკითხველისთვის გაურკვევლობის მიზეზს აჩენს და დაგეგმილი ცვლილებების თანმიმდევრულად და სრულად აღქმის საშუალებას ზღუდავს.

საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება და დაგეგმილი საქმიანობების თანმიმდევრულობა

როგორც გზშ-ის ანგარიშიდან ირკვევა, ანგარიში მოიცავს რამდენიმე დაგეგმილ საქმიანობას, კერძოდ, ახალი კუდსაცავის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობას, თავად საწარმოს წარმადობის გაზრდას და ამისთვის საჭირო ტექნოლოგიურ ცვლილებებს.

ყურადსაღებია, რომ სკოპინგის ეტაპზე კომპანიის მიერ წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიში მხოლოდ ახალი კუდსაცავის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობას ეხებოდა; საწარმოს ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული სხვა ცვლილებები მხოლოდ გზშ-ის ანგარიშში გაერთიანდა, რაც იმთავითვე არასწორია. იმ შემთხვევაში თუ კომპანიას სურს ყველა დაგეგმილი ცვლილების ერთი გზშ-ის პროცედურის ქვეშ განხილვა, ეს პროცესი უნდა დაიწყოს სკოპინგის და არა გზშ-ის ეტაპიდან.

გარდა ამისა, აღსანიშნავია, რომ სკოპინგის დასკვნით გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კომპანიას სთხოვდა დაგეგმილი ცვლილებების დეტალურ და თანმიმდევრულ აღწერას (4.3. დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური, თანმიმდევრული აღწერა). თუმცა, წარმოდგენილ გზშ-ის ანგარიშში დაგეგმილი ცვლილებების შესახებ ინფორმაცია მეტად ქაოსურადაა წარმოდგენილი, რაც მკითხველისთვის ძალიან რთულს ხდის იმის გაგებას, თუ ზუსტად რა საქმიანობების განხორციელებას ითვალისწინებს დაგეგმილი პროექტი.

მაგალითისთვის, გზშ-ის ანგარიშის მე-4 თავში, რომლის სახელწოდებაცაა „მიმდინარე საქმიანობის ზოგადი მიმოხილვა“ გაფანტულია ინფორმაცია სხვადასხვა დაგეგმილი ცვლილებების შესახებ; 4.21.1.1 ქვეთავში აღწერილია ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობის ტექნოლოგიურ სქემაში დაგეგმილი ცვლილებები, ავტოგასამართი სადგურების შესახებ 4.24.2 ქვეთავში კი, საუბარია დამატებით ორი მობილური სადგურის მოწყობის შესახებ.

ამასთან, ანგარიშის მე-5 თავი ეძღვნება დაგეგმილი საქმიანობის ზოგად აღწერას. კომპანია „RMG Copper“ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შენიშვნაზე (4.3. დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური, თანმიმდევრული აღწერა) პასუხში სწორედ აღნიშნულ თავზე მიუთითებს; თუმცა, ამ თავში წარმოდგენილია ინფორმაცია მხოლოდ საპროექტო კულსაცავის ინფრასტრუქტურასთან და ტექნოლოგიურ პროცესებთან დაკავშირებით და არაა წარმოდგენილი დაგეგმილი ცვლილებების სრული და მითუმეტეს თანმიმდევრული სურათი.

ამგვარად, შეიძლება ითქვას, რომ წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიში აბსოლუტურად ქაოსურია და დოკუმენტიდან შეუძლებელია იმის გარკვევა, თუ ზუსტად რა საქმიანობებს და ცვლილებებს უტარდება გზშ.

მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის წარმადობის გაზრდა

აღსანიშნავია, რომ დაგეგმილი პროექტი ითვალისწინებს, ასევე, RMG Copper-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის წარმადობის გაზრდას. სამინისტროს 2022 წლის 4 აპრილის სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნების მე-14 პუნქტიც სწორედ აღნიშნულს ეხება; კერძოდ, სამინისტრო კომპანიისგან ითხოვდა, რომ გზშ-ის ანგარიშში ასახულიყო დეტალური ინფორმაცია RMG Copper-ის საწარმოს წარმადობის გაზრდასთან დაკავშირებით. კომპანია გზშ-ს ანგარიშში შენიშვნაზე პასუხად ამბობს, რომ ის გათვალისწინებულია და მიუთითებს მე-4 თავზე (მიმდინარე საქმიანობის ზოგადი მიმოხილვა). ამის მიუხედავად, მითითებულ თავში ვერსად ვხვდებით დეტალურ ინფორმაციას წარმადობის გაზრდაზე, ვკითხულობთ მხოლოდღა შემდეგს: „არსებული გამამდიდრებელი ფაბრიკის გადაიარაღების/მოდერნიზაციის დასრულების შემდეგ კომპანიას დაგეგმილი აქვს ბნელი ხევის და მუშევანის საბადოებიდან, ასევე სხვა კარიერებიდან და საბადოებიდან მოპოვებული მსგავსი ტიპის მადნების გადამუშავება, საწარმოში მოქმედი ტექნოლოგიური ციკლის შესაბამისად და გადამუშავების ტექნოლოგიის (ფლოტაცია) შეუცვლელად. აღნიშნული ტექნიკური ცვლილებები ასევე იძლევა საწარმოს წლიური წარმადობის ზრდის საშუალებას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებული გამამდიდრებელი საწარმოს წარმადობა გაიზრდება 3.00 მლნ. ტონამდე წელიწადში“; საწარმოს წარმადობის გაზრდასთან დაკავშირებით ანგარიშში სხვა ინფორმაცია მოწოდებული არაა.

ამასთან, გაურკვეველია, ასევე წლიური წარმადობის ზრდის მოცულობაც. ცხრილში 4.1.1 - ძირითადი მონაცემები საწარმოს საქმიანობის შესახებ - მოცემულია, რომ ფაბრიკის წლიური წარმადობა ამჟამად არის 3 მლნ. ტ/წ; მე-4 თავში კი ნათქვამია, რომ საწარმოს წარმადობა გაიზრდება 3.00 მლნ ტონამდე. გაუგებარია, საწარმოს წლიური წარმადობა დამატებით 3.00 მლნ ტონით გაიზრდება ანუ გაორმაგდება თუ ამჟამინდელი მოცულობაა არასწორად მოცემული და გაზრდის შემდეგ შეადგენს წარმადობა 3.00 მლნ ტ/წ-ს.

გარდა იმისა, რომ წარმადობის ზრდის რიცხობრივი მაჩვენებელი საჭიროებს დაზუსტებას/ახსნას, აუცილებელია, რომ წარმადობის საკითხი და მასთან დაკავშირებული მოსალოდნელი ზემოქმედება სათანადოდ იყოს შეფასებული და წარმოდგენილი ანგარიშში.

კულსაცავის ექსპლუატაციის მაქსიმალური ვადა და საპროექტო დამბის შემდგომი განვითარების შესაძლებლობა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2022 წლის 4 აპრილს გაცემულ სკოპინგის დასკვნაში სამინისტრო კომპანიისგან ითხოვს როგორც ინფორმაციას საპროექტო კულსაცავის ექსპლუატაციის მაქსიმალური ვადის შესახებ (4.13), ისე დაზუსტებულ ინფორმაციას საპროექტო დამბის განვითარება/ამაღლების შესაძლებლობის შესახებ.

ანგარიშში კუდსაცავის ექსპლუატაციის ვადის შესახებ ვხვდებით ერთადერთ ჩანაწერს: „პიონერული დამბის მაქსიმალური ნიშნული იქნება 844 მ-ზე, რაც საკმარისია წარმოების პირველი 3 წლის განმავლობაში წარმოქმნილი კუდების განთავსებისთვის“.

კუდსაცავის მაქსიმალურ პოტენციალად 3 წელიც რომ მივიჩნიოთ, ეს, რა თქმა უნდა, მხოლოდ ამ ეტაპზე დაგეგმილი პროექტის ექსპლუატაციის ვადაა. ფაქტია, მსგავსი მასშტაბისა და ღირებულების პროექტი მხოლოდ ხუთწლიანი გამოყენებისთვის არ განხორციელდება და ბევრად დიდი ხნის განმავლობაში გააგრძელებს ფუნქციონირებას. კუდსაცავის შემდგომ გაფართოებაზე თავად ანგარიშშიცაა საუბარი. ანგარიშის 3.3.1 პარაგრაფში (დამბის ტიპის ალტერნატივები) აღნიშნულია „დამბის შევსების შემდეგ კომპანია მიმართავს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შემდეგი ეტაპისათვის სანებართვო პროცედურების გასავლელად. დამბის ამალღება ეტაპობრივად მოხდება“; „დამბის შემდგომი განვითარების შემთხვევაში, კარიერებიდან მოპოვებული მასალით (ალუვიური თიხოვანი გრუნტებით ან კაჭართიხნარით) აგებული პიონერული დამბის ამალღება მოხდება ქვაყრილით და ადგილობრივად მოპოვებული შემავსებლებით, ქვემოდან ზემო მიმართულებით, რაც შეასრულებს მზიდი კონსტრუქციის ფუნქციას. გაჟონვის საწინააღმდეგო ბარიერის უზრუნველყოფის მიზნით დამბის ამალღებასთან ერთად იწვევს დამბის ცენტრში განთავსებული კაჭართიხნარის გული (დაბალი გამტარიანობის ზონა)“.

მიუხედავად იმისა, რომ სამინისტრო სკოპინგის დასკვნაში საპროექტო დამბის განვითარება/ამალღებების შესაძლებლობის შესახებ დაზუსტებულ ინფორმაციას ითხოვდა (32.7), ზემოაღნიშნული ჩანაწერების გარდა, სხვა სახის ინფორმაცია დამბის მაქსიმალური პოტენციალისა და განვითარების შესაძლებლობების შესახებ არსად გვხვდება.

დაგეგმილი კუდსაცავის განვითარების მაქსიმალური პოტენციალის შეფასება და ზემოქმედების სრული მასშტაბის წინასწარ განსაზღვრა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია გარემოზე ზემოქმედების სრულფასოვანი შეფასებისთვის. არ შეიძლება მოსალოდნელ ზემოქმედებაზე მხოლოდ სამწლიან პერიოდში საუბარი მაშინ, როდესაც კუდსაცავის ექსპლუატაცია შეიძლება რამდენიმე ათეული წელი გაგრძელდეს და კუდსაცავის ტერიტორიამ დღესდღეობით გათვალისწინებულ ფართობზე (დაახლოებით 80 ჰა) ბევრად დიდი ტერიტორია დაფაროს. ამ შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, მნიშვნელოვნად გაიზრდება უარყოფითი ზემოქმედების მასშტაბი როგორც ბუნებრივ, ისე სოციალურ გარემოზე.

ამგვარად, აუცილებელია, რომ კუდსაცავის გაფართოების პოტენციალის, მომავალში ასათვისებელი ტერიტორიის და მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია ამ ეტაპზევე იყოს შესწავლილი და წარმოდგენილი.

არსებული კუდსაცავის დახურვა

დაგეგმილ საქმიანობაზე გაცემული სკოპინგის დასკვნის თანახმად, გზმ ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს „კუდსაცავის დახურვის, შემდგომ რეკულტივაციისა და პირვანდელ მდგომარეობამდე მიახლოებული გარემოს აღდგენის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის, კუდსაცავის დახურვის კონცეპტუალური გეგმა“.

განსახილველი დოკუმენტი მოიცავს თავს სახელწოდებით „4.17.3 არსებული კუდსაცავის კონსერვაცია“ - სადაც მხოლოდ მიმოხილულია კანონის მოთხოვნები და აღნიშნულია, რომ არსებული კუდსაცავის კონსერვაციის გეგმა შემუშავდება და შეთანხმდება სამინისტროსთან.

რაც შეეხება კუდსაცავის დახურვის კონცეპტუალური გეგმას, სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნების შესრულების ცხრილში კომპანია უთითებს რომ ეს ინფორმაცია წარმოდგენილია მე-9 პარაგრაფში. მე-9

პარაგრაფში სათაურით: „კუდსაცავის დახურვის კონცეპტუალური გეგმა“ - აღნიშნულია, რომ „კუდსაცავის დახურვის კონცეპტუალური გეგმა, რომელიც ეფუძნება საბოლოო კონცეპტუალური კონფიგურაციის კუდსაცავზე კულების განთავსების გეგმას განხილულია წინამდებარე დოკუმენტის მე-17 თავში, ექსპლუატაციის შეწყვეტა“. თუმცა, მე-17 თავშიც თითქმის იდენტური ინფორმაციაა წარმოდგენილი.

კუმულაციური ზემოქმედება

კუმულაციური ზემოქმედების თავში არაფერია ნათქვამი მუშევანი 2-ის ოქრო-სპილენძის საბადოს ღია კარიერული წესით მოპოვების პროექტის ზეგავლენაზე. როგორც ცნობილია, აღნიშნული პროექტის ფარგლებში იგეგმება სოფელ მუშევანთან ახლოს, 80 ჰექტარამდე ფართობის ტყიანი ტერიტორიის ათვისება ღია კარიერული წესით წიაღის მოსაპოვებლად; დაგეგმილი კუდსაცავის პროექტიც დაახლოებით 80 ჰექტარი ფართობის ტყის ათვისებას ითვალისწინებს.

მიუხედავად ამისა, კუმულაციური ზემოქმედების განხილვისას ნახსენებიც კი არაა მუშევანის საბადოს ათვისების პროექტი და ის კუმულაციური ზემოქმედება, რომელიც ამ ორი პროექტის ერთდროულ განხორციელებას შესაძლოა ჰქონდეს.

გარდა ამისა, საპროექტო ტერიტორიაზე დაგეგმილია არსებული 110 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის დემონტაჟი და ახალი 110 კვ ძაბვის ეგზ-ის გაყვანა. სკოპინგის დასკვნაში სამინისტროს მოთხოვნის მიხედვით (32.17), დაზუსტებას საჭიროებდა ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობების შესრულების ვადების, კომპანიებს შორის არსებული ურთიერთშეთანხმებისა და საპროექტო არეალში გათვალისწინებული საქმიანობებით მოსალოდნელი ჯამური/მასშტაბური ზემოქმედების შესახებ. მიუხედავად ამისა, გზშ-ის ანგარიშში კომპანია არ აზუსტებს ეგზ-ის რეკონსტრუქციის ვადებს და წარმოდგენილია მხოლოდ ასეთი ზოგადი ჩანაწერი: „გზშ-ს ანგარიშში მითითებული მოწყობის პერიოდის ვადების გათვალისწინებით რეკონსტრუქციის სამუშაოები დასრულდება საპროექტო ტერიტორიაზე კუდსაცავის მოწყობის სამუშაოების დასრულებამდე. შესაბამისად, საპროექტო კუდსაცავის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მშენებლობის პროცესში სხვა ტიპის სამშენებლო სამუშაოები არ იწარმოებს და სამშენებლო პროცესებით გამოწვეულ კუმულაციურ ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება“.

შლამის მართვა

ანგარიშის 4.20.7.12 ქვეთავში (შლამის მართვა) ნათქვამია: „იმდენად, რამდენადაც შლამი შეიცავს მძიმე მეტალების საკმაო რაოდენობას (29 კგ/დღ), კომპანია მას განიხილავს როგორც სამთო ნარჩენს და განსაზღვრული აქვს მისი დროებითი განთავსება შესაბამის ადგილას, მომავალში მისგან მეტალების ამოკრეფის პერსპექტივით. ასეთ ადგილს წარმოადგენს სს „RMG Copper“-ის სპილენძ-პირიტის კუდსაცავი, რომელშიც განთავსებულ სამთო ნარჩენს დაახლოებით იგივე შემადგენლობა გააჩნია როგორც ქიმიური გამწმენდი ნაგებობიდან მიღებულ შლამს“; შესაბამისად სს „RMG Copper“-ის ფუჭი ქანების მე-2 სანაყაროებიდან დრენირებული დაბინძურებული წყლების გამწმენდი ნაგებობიდან მიღებული შლამის საბოლოო განთავსების ადგილად განსაზღვრულია სს RMG Copper-ის სპილენძ-პირიტის კუდსაცავი.

თუმცა, როგორც ცნობილია, სპილენძ-ბარიტის არსებული კუდსაცავის პოტენციური თითქმის ამოწურულია და ის ახალი კუდსაცავის განსწესებულ დაიხურება. შესაბამისად, გაურკვეველია სად განთავსდება მძიმე მეტალების შემცველი შლამი არსებული კუდსაცავის დახურვის შემდეგ.

ზემოქმედება სოციალურ გარემოზე

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, გზმ ანგარიში უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებისას მოსახლეობასა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით შესაძლო პირდაპირი და არაპირდაპირი, კუმულაციური, ტრანსსასაზღვრო, მოკლევადიანი და გრძელვადიანი, პოზიტიური და ნეგატიური ზემოქმედების შესახებ; და სამოქმედო გეგმას დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე უარყოფითი ზემოქმედების შედეგების, მათი თავიდან აცილების, შემცირების, შერბილებისა და კომპენსაციის ღონისძიებათა შესახებ. ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს როგორც საქმიანობის განხორციელების, ისე შემდგომი ექსპლუატაციის ეტაპებს.

„ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (ახალი კუდსაცავის, მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა) სკოპინგის დასკვნის გაცემის შესახებ „საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2022 წლის 18 აპრილის N 2-301 ბრძანებით დამტკიცებული სკოპინგის დასკვნის თანახმად, „გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად უნდა იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე, ასევე განსაზღვრული უნდა იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით.

განსახილველ დოკუმენტში რამდენიმე გვერდი ეთმობა ტექსტს სათაურით „14.13 ზემოქმედება სოციალურ გარემოზე“ რომელსაც არაფერი აქვს საერთო ზემოხსენებულ მოთხოვნებთან. აქვე მითითებულია რომ „ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება და შესაბამისი ღონისძიებები დეტალურადაა განხილული ავარიული სიტუაციების მართვის გეგმაში“; თუმცა, რა თქმა უნდა ავარიული სიტუაციების მართვის გეგმაში არ არის მსგავსი ინფორმაცია.

დაგეგმილი საქმიანობის ზეგავლენა მოსახლეობასა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე არ არის შეფასებული და შესაბამისად, არც შემარბილებელი ღონისძიებებია წარმოდგენილი.

სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესახებ ინფორმაცია

„ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, სს „RMG Copper“-ის მადნის გამამდიდრებელი ფაბრიკის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (ახალი კუდსაცავის, მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა და საწარმოს წარმადობის გაზრდა)“ სკოპინგის დასკვნის თანახმად, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესახებ (ერთიანი ცხრილის სახით).

ასეთი ცხრილი (დანართი 10. ინფორმაცია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2022 წლის 04 აპრილის N15 სკოპინგის დასკვნაში წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასების შესახებ) დოკუმენტში არის, თუმცა ცხრილში წარმოდგენილი ინფორმაცია, როგორც ზემოთ უკვე აღვნიშნეთ, არაადექვატურია. ასე მაგალითად: პირველივე პირობაზე, რომლის თანახმად, გზმ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას (მუხლი მოიცავს საკითხების ვრცელ ჩამონათვალს, რომლიც გზმ-ში უნდა იყოს განხილული) კომპანია უთითებს: „გათვალისწინებულია. იხილეთ პარაგრაფი 1.1 გზმ-ს მიზნები და ამოცანები და პარაგრაფი 2.4. ანგარიშის მომზადების საკანონმდებლო საფუძველი“. მითითებული პარაგრაფების დასახელებებიდანაც ჩანს, რომ ამ ქვეთავებში სულ სხვა ინფორმაციაა წარმოდგენილი.

მიგვაჩნია, რომ ყველა ზემოაღნიშნული შენიშვნის გათვალისწინებით, RMG Copper-ის მიერ წარმოდგენილი გზმ-ის ანგარიში არასრული და არათანმიმდევრულია, არაერთი საკითხი

საჭიროებს დაზუსტებას და ზოგიერთი საკითხი კი საერთოდ არ არის შესწავლილი და შეფასებული. ამიტომ, მასზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება არ უნდა გაიცეს.

ასევე ვიმედოვნებთ, რომ გარემოს ეროვნული სააგენტო გადაწყვეტილების მიღებისას იხელმძღვანელებს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 17.4 მუხლით და გაითვალისწინებს RMG ჯგუფის კომპანიებზე უკვე გაცემული გადაწყვეტილებების 'საქმიანობის შემდგომი ანალიზის' შედეგებს. გამოცდილება აჩვენებს, რომ კანონის მოთხოვნების შეუსაბამო დოკუმენტებზე გადაწყვეტილების მიღების ეტაპზე განსახილველი ინფორმაციის პოსტ ფაქტუმ წარდგენის დავალებულების პირობები (გარდა იმისა რომ, უკანონოა და აზრს არის მოკლებული) კომპანიის მიერ, როგორც წესი, არ სრულდება.